

INTERNATIONAL DRIFT

Den Helder – Den Oever oktober 2014

Van Ewijcksluis ligt slaperig aan zijn haventje. Eetcafé De Brug is nog gesloten en dat is misschien maar beter ook. Vlak achter de dijk kijken we uit over een haventje met toegang tot het Amstelmeer. Een tekst in het Nederlands, Engels en Pools (sic!) geeft aan dat de hier aangemeerde bootjes elektronisch bewaakt worden. Een geruststellende gedachte.

Voordat we aan onze tocht langs de dijk richting Wieringen beginnen, brengen we nog even een bezoek aan het voormalige wegrestaurant “Het Amstelmeer”. Een gebouw in Amsterdamse stijl, met een groots verleden. Oude ansichtkaarten laten een mondain wegrestaurant zien, compleet met benzinepomp en oude auto’s. Er kon koffie worden gedronken, gedineerd en gebiljart. En tenslotte eventueel ook nog geslapen. Dat is

allemaal voorbij. Het is inmiddels omgevormd tot atelier en aangenaam rommelig. Wel zijn er plannen voor een facelift met allure. Het woord uitdaging valt en er wordt gesproken over een bedrijf met veel workshops, kunstuitleen en van kleinschalige horeca met koffie, zelfgemaakte broodjes en taarten. Dat is wat minder geruststellend. Voorlopig ligt het er in genoeglijke slaperigheid. Wij gaan op verder onderzoek uit. Achter het pand, aan de voet van het talud liggen bootjes, onder andere de Otam II uit Sydney, ver van huis dus. Een vergeten hoek met armoedige zomerhuisjes en caravans. Een rij genummerde hutjes, die doet vermoeden dat hier in de jaren vijftig werd gezwommen. Omkleden diende in die tijd nog zeer omzichtig te gebeuren, want elke blik op een bloot lichaam of lichaamsdeel was zeer zondig. Dan steken we over naar de echte zeedijk. Een robuuste brug van heldere constructie brengt ons over het Balgzandkanaal naar een dijk met een verleden, zoals alle dijken natuurlijk.

In 1924 werd hier begonnen met de aanleg van de zogenaamde Korte Afsluitdijk. Een proef voor het echte werk. Dat proef nemen bleek hard nodig want het hele experiment liep bijna op een mislukking uit. De grondboringen hadden aangetoond dat zich aan de kant van Van Ewijcksluis een veenlaag bevond. De ingenieurs dachten dat deze laag het gewicht van de dijk wel zou kunnen houden. Dat bleek niet het geval. De dijk zakte keer op keer weg in de blubber. Aan de zijanten puilde de grond weer omhoog waardoor daar een soort moeras ontstond. Inmiddels is dit een natuurgebied. Nadat alle veen was weggedrukt kon men eindelijk verder met de dijk, maar dit rekenfoutje had wel het faillissement van de aannemer tot gevolg. In 1926 was

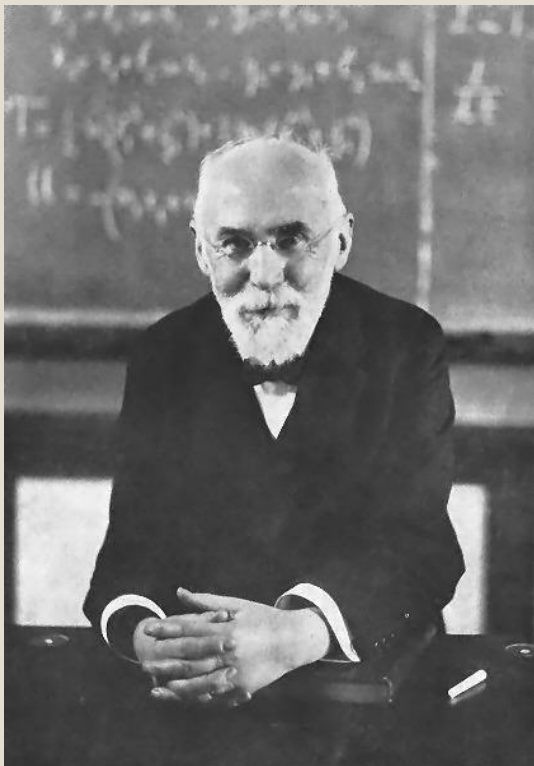
de Korte Afsluitdijk een feit. Wieringen was niet langer een eiland, maar verbonden met de vaste wal.

Wij zijn inmiddels boven op de dijk beland, waar de onvermijdelijke vogelkijkhut op ons wacht. Tevergeefs natuurlijk. Wij kiezen voor het vrije uitzicht over het wad. Een plukje meeuwen licht fel op in de nog lage zon. Het is opkomend water. Grote wolken nerveuze bontjes en kanoeten dwarrelen rond. Als ik de blik naar het westen richt is de horizon gevuld. Den Helder met z'n haven- en marineloosden, Tessel met het Gouwe Boltje. Het oosten daarentegen is leeg, op de rafelige rand van Wieringen na. Als we daar aankomen, treffen we een intrigerend ouderwets huisje, de rijkspeilschaal, opgetrokken uit prachtig metselwerk en nog steeds voorzien van een trotse windvaan die het jaartal 1919 voert. Rijkswaterstaat heeft dit soort peilschalen

toentertijd bij tientallen geplaatst langs de Nederlandse kust.

De standen van eb en vloed werden via een ingenieus mechanisme van vlotter, tandwielen en een klok vastgelegd. Zodoende werd het raadsel van de getijden nog beter in kaart gebracht, ter verdere ondersteuning van de uit te voeren waterwerken, als afsluitdijk en andere zeedijken.

Het was de grote Hendrik Lorentz die aan het rekenen sloeg. Weliswaar was hij al gepensioneerd maar nog volop actief. Hij stelde wiskundige formules op waarmee de waterhoogtes en daarmee de dijkhoogtes – na realisatie van de Afsluitdijk – berekend c.q. voorspeld konden worden. Na voltooiing van de Afsluitdijk bleken de voorspellingen van Lorentz buitengewoon goed overeen te komen met de daadwerkelijk optredende waterstanden.

We vervolgen onze weg en komen te spreken met een oud vissersman die een broodje eet op een bankje. Na het gebruikelijke gekanker op de huidige tijd gaat het over Hippolytushoef van vroeger. Het Parijs van het noorden heette dat, met talloos veel cafés als zaal Concordia, ook wel Klein Parijs genoemd, café Waiboer. Nee, niet het café van tante Pietje, dat was op Den Oever. Hij vertelt over de mosselen die ze hier kweekten. Dat gaf nog wat inkomen. Nu is dat allemaal niet meer rendabel en de jeugd wil niet meer. Bovendien vreten die zeehonden alle vis op. Nee, dan vroeger. Toen kon je hier nog zwemmen

direct uit de kust. Toen lag er nog geen wadvlakte maar had je lekker diep water onder de dijk. We noemden het hier Kwallentien.

Wat later begrijpen we de herkomst van deze naam als we de Quarantaineweg treffen. Hier bevond zich ooit het kamp waar zeelieden die een dubieuze aandoening onder de leden hadden, werden opgeborgen. Dat was al het geval in de tijd van de VOC (1602 – 1799) en duurde tot aan het midden van de negentiende eeuw. In 1806 werd het terrein voorzien van hekken en verzezen er ook barakken om de mannen met

dodelijke ziektes als cholera en tyfus in onder te brengen. Ergens rond 1850 werd de inrichting opgeheven. Nu vind je er camping Zeezicht. Het is inmiddels hoog water. Op de paar plekken wad die nog droog zijn, zitten grote groepen vogels die soms fel oplichten in de zon. We tellen onder andere tweeduizend kluten. Wat

verderop een donkere streep van scholeksters. Een modderkleurige, pruttige zee kabbelt tegen de dijk. Saai, totdat een koppel van een paar honderd rotganzen overtrekt en vlak over de dijk neerstrijkt op het water. Hun rot-rot geluid vult de lucht. Steeds vaker zoeken we, om geen vogels te verstoren de binnenkant van de dijk op. Uitzicht over groene, grazige weilanden waar we niet alleen koeien en schapen zien, maar ook rotganzen en goudplevieren. Het kerkje van Oosterland wenkt in de verte. Wat is dit toch een mooi land. Nog een uurtje en dan zijn we in Den Oever, waar de kibbeling op ons wacht. Zeeuwse kokkelaars liggen voor anker achter de dam. Zeilbootjes kiezen het ruime sop en de immer aanwezige uitlaters der honden maken met hun vervaarlijk blaffende en snuffelende viervoeters de omgeving wat mistroostig. Lege loods en omringen de haven waar toch de nodige activiteit te bespeuren valt. Er wordt nog steeds vis aan de wal gebracht. De haven cafés zijn open. De kibbeling is voortreffelijk.

Tekst: Theo Bakker
Foto's: Rob Strietman